

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на държавни изпити за придобиване трета степен
на професионална квалификация

**СПЕЦИАЛНОСТ: №1281 ТЕХНОЛОГИЯ НА КОЖЕНО - ГАЛАНТЕРИЙНОТО
ПРОИЗВОДСТВО**

София, 2004 година

1. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на специалността за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността **Технология на кожено- галантерийното производство** от професионална област **12 Лека промишленост** на Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища от 1993 година.

С държавните изпити по теория и практика на специалността се извършва проверка и оценка на професионалните компетенции.

Изпитната програма цели да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

Изпитната програма е разработена на основание ЗНП, ЗПОО и действащите учебни планове и програми за специалността.

2. ФОРМА НА ИЗПИТИТЕ.

Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност **Технология на кожено- галантерийното производство** са два:

➤ **Държавен изпит по теория на специалността** – писмена разработка на изпитна тема от учебното съдържание от задължителната професионална подготовка с продължителност 4 астрономически часа.

Изпитните теми са определени на базата учебното съдържание от учебните предмети от раздел Б – задължителната професионална подготовка на учебния план. Те са съобразени с професионалните компетенции, които учениците се изисква да придобиват в процеса на обучение по професията.

За провеждане на **държавния изпит по теория** на специалността се подготвят **изпитни билети**. **Изпитният билет** съдържа наименованието на изпитната тема и план-тезиса на учебното съдържание.

Пример:

ИЗПИТНА ТЕМА №1:
Технология за изработка на дребно кожено-галантерийно изделие по задание.
План – тезис:
➤ Техническо описание на изделието.
➤ Методика на изработка.
➤ Измерване чистата площ на изделието(по зададените шаблони)..
➤ Разходна норма на материалите Учебник 5.3, стр.127, фиг.33.
➤ Принципи на мениджмънта.

Изпитният билет се изтегля в деня, определен за изпита и е един за всички ученици, обучавани по специалността в училището.

За подготовка за държавен изпит по теория на специалността на учениците се предоставят материалите по **т.3.2.** и по **т.3.3.** и използваната литература.

За държавните изпити по теория и практика на специалността учениците ползват чертожни инструменти и моливи.

➤ **Държавен изпит по практика на специалността** - изпълнение на индивидуално практическо задание, разработено от училището в съответствие с тази изпитна програма с продължителност до 3 дни.

С държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват практическите компетенции, изискващи се за трета степен на професионална квалификация.

3.СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитната програма за държавния изпит по теория на специалността съдържа:

- професионалните компетенции, които следва да се придобият в процес на обучение по специалността;
- учебните предмети и учебното съдържание по учебните предмети от раздел Б на учебния план, въз основа на които се формират професионалните компетенции;
- списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание /предоставят се на учениците за подготовка за изпита/;
- критерии за оценяване на професионалните компетенции;
- система за оценяване.

3.1. Професионални компетенции, придобити в резултат на обучението по специалността.

Професионални компетенции	Тежест на компетенциите в %
1. Познава и подбира основните и спомагателни материали, използвани в кожено-галантерийното производство.	10
2. Съставя и прилага методики за цялостна изработка на кожено-галантерийни изделия.	20
3.Познава и обслужва видовете машини, необходими за изработка на изделията.	10
4. Разработва технологични карти на отделните операции в кожено-галантерийното производство.	10
5.Прави разстановка на машини и съоръжения за отделни производствени участъци по задание.	20
6. Разработва научно обосновани разходни норми на основни и спомагателни материали.	20
7. Познава и спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	5
8.Познава основите на икономиката и мениджмънта.	5

3.2. Тематични области, учебни предмети и учебно съдържание, въз основа на които се формират професионалните компетенции.

№ по ред	Тематични области, учебни предмети, учебно съдържание	План-тезис на учебното съдържание
1.	Технология на кожено-галантерийното производство	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Асортименти на кожено-галантерийни изделия. ▪ Разкрояване на материалите. ▪ Използваемост на материалите. ▪ Обработка на детайли. ▪ Монтажно-шевни операции при конфекционирание на кожено-галантерийни изделия. ▪ Заключителни операции. ▪ Методи за изработване на 	<ul style="list-style-type: none"> -Класификация на кожено-галантерийните изделия. -Методи и системи на кроене. - Фактори, влияещи върху използваемостта на материалите. - Построяване на разходни норми. - Видове обработки и технологичното им изпълнение. -Методи на изработка на кожено-галантерийни изделия. -Технологична последователност за изработване на кожено-галантерийни изделия.

	<p>кожено-галантерийни изделия.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Контрол на качеството на кожено-галантерийни изделия. 	<p>-Видове дообработки.</p> <p>-Етапи на контрол на качеството на кожено-галантерийни изделия.</p> <p>-Методи на контрол на качеството на готови изделия.</p> <p>-Съставяне на методика за цялостна изработка на кожено-галантерийни изделия</p> <p>-Заклучителни операции.</p>
2.	Материалознание	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Изкуствени и синтетични кожи за галантерийни изделия. ▪ Текстилни материали. ▪ Спомагателни и междинни материали.. ▪ Естествени кожи за кожено-галантерийни изделия. ▪ Полимерни материали. 	<ul style="list-style-type: none"> - Видове материали за изработване на кожено-галантерийни изделия. - Свойства на материалите. - Приложение на материалите в кожено-галантерийното производство.
3.	Машини и съоръжения в кожено-галантерийното производство	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Машини и съоръжения за кроене. ▪ Машини и съоръжения за предварителна обработка на детайли. ▪ Шевни машини. ▪ Специални шевни машини, използвани в кожено-галантерийното производство. ▪ Машини и съоръжения за физико-химични методи за конфекционирание. 	<p>-Общо устройство на машините по схема.</p> <p>-Приложение на машините в кожено-галантерийното производство.</p> <p>-Регулировки на работните органи на машините.</p> <p>-Неизправности при работа на машините.</p>
4.	Технологично проектиране на кожено-галантерийни изделия	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Чиста площ на детайлите. ▪ Вместимост на детайлите ▪ Разходни норми за естествени кожи, изкуствени кожи и текстил. ▪ Методики за кроене и конфекционирание на кожено-галантерийни изделия. ▪ Технологични карти на операциите в кожено-галантерийното производство. ▪ Технологично проектиране на производствени участъци в кожено-галантерийното 	<p>-Работа с планиметър.</p> <p>-Изчисляване площта на детайлите.</p> <p>-Определяне вместимост на детайли.</p> <p>-Изчисляване разходна норма на естествени кожи и различни кожозаменители.</p> <p>-Съставяне на методики за кроене, за подготвителни операции и за монтажно-шевни операции.</p> <p>-Разработка на технологични карти.</p> <p>-Разстановка на машини и съоръжения за азличните участъци в кожено-галантерийното производство.</p>

	производство.	
5.	Здравословни и безопасни условия на труд	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Права, задължения и отговорности на работещите за здравословни и безопасни условия на труд. ▪ Пожарна и аварийна безопасност. 	<ul style="list-style-type: none"> -Права и задължения на работниците в кожено-галантерийното производство. -Изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при работа с машини. -Токсични и леснозапалими материали.
6.	Икономика и мениджмънт	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Обща теория на пазарното стопанство. ▪ Икономика на предприятието. ▪ Мениджмънт. 	<ul style="list-style-type: none"> -Същност на икономическите категории. -Организация на производствената дейност и заплащане на труда в предприятиет. -Управление на бизнеса.

3.3. Списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание.

ИЗПИТНА ТЕМА №1: Технология за изработка на дребно кожено-галантерийно изделие по задание.

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническо описание на изделието.
- Методика на изработка.
- Измерване чистата площ на изделието(по зададените шаблони).
- Разходна норма на материалите.
Учебник 5.3, стр.127, фиг.33.
- Принципи на мениджмънта.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №1	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническо описание на модела.	15
2.	Съставя пълна методика за изработката му.	30
3.	Измерва площта с планиметър и определя вместимостта / по зададени шаблони/.	25
4.	Изчислява РН на основните материали.	25
5.	Познава принципите на мениджмънта.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №2: Технология за изработка на дамска чанта с цип (модел по задание)

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническо описание на модела.
 - Методика за разкрояване на всички детайли на изделието.
 - Технологична карта за кроене с гилотина.
 - Машини и съоръжения в кроялен участък /по схема /.
- Учебник 5.5, стр.35, Фиг.13
- Техника за безопасност при кроене с гилотина.
 - Съвременни подходи за управление.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №2	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническо описание на модела.	20
2.	Съставя методика за кроене на еталонното изделие.	30
3.	Разработва технологична карта за работа с гилотина.	25
4.	Обяснява по схема общото устройство и техника за безопасност при работа с гилотина.	20
5.	Познава съвременните подходи на управление.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №3: Технология за изработка на дамска чанта с капак (модел по задание)

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническа характеристика на модела.
- Методика на мотажно-шевните операции.
- Принцип на бодообразуването при шевните машини.

Схема:

Учебник 5.6, стр.109 ,фиг.70

- Здравословни и безопасни условия на труд при работа с шевни машини.
- Пазари-стоков,паричен и трудов.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №3	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническо описание на модела.	15
2.	Съставя технологична методика за изработката му.	40
3.	Обяснява принципа на бодообразуването.	30
4.	Обяснява изискванията за безопасна работа с шевните машини.	10
5.	Познава пазарите-стоков,паричен и трудов.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №4: Технология за изработка на дамска плажна чанта с частичен хастар (модел по образец)

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническа характеристика на модела.
- Методика за цялостна изработка на чантата.
- Видове обков , използвани в кожено-галантерийното производство.
- Машини и съоръжения за монтиране на обков (по схема).

Учебник 5.5, стр.121, фиг.74

- Работна заплата.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №4	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническо описание на модела	15
2.	Съставя методика за изработката на чантата	40
3.	Класифицира и характеризира обкова, използван в кожено-галантерийното производство	25
4.	Обяснява по схема устройството на нит-машината	15
5.	Познава начините на формиране на работната заплата	5

ИЗПИТНА ТЕМА №5: Технология за изработка на спортен сак с кръгли федери (модел по снимка)

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническа характеристика на изделието.
- Методика на подготвителните операции.
- Видове обработки на видимите краища на кожено-галантерийните изделия.
- Машини за подгъване в кожено-галантерийното производство (по схема).
Учебник 5.5 , стр.93, фиг. 48
- Техника на безопасност при работа с подгъвачна машина.
- Нормиране на труда.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №5	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническа характеристика на изделието.	15
2.	Съставя методика за подготвителни операции.	25
3.	Обяснява видовете обработки на видимите краища.	25
4.	Обяснява по схема общото устройство на подгъвачната машина.	20
5.	Обяснява правилата за безопасна работа с подгъвачна машина.	10
6.	Познава нормирането на труда.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №6: Технология за изработка на ученическа раница от промазан текстил (модел по задание/

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническа характеристика на модела.
- Цялостна методика за изработката на изделието.
- Технологична карта – заключителна операция /фасониране/.
- Техника на безопасност и охрана на труда при работа с банциг- машина.
- Организация на производствения процес.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №6	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническо описание на модела.	25
2.	Съставя методика за цялостна изработка на модела.	35
3.	Съставя технологична карта на заключителна операция/фасониране/.	20
4.	Обяснява по схема общото устройство на банциг машина и техника на безопасност.	15
5.	Познава организацията на производствения процес.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №7: Технология за изработка на студентска чанта от изкуствена кожа (образец по задание)

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническо описание на модела.
- Методика на заключителните операции.
- Машини и съоръжения за физико-химични методи за производство на кожено-галантерийни изделия.
- УЗП-апарат Схема: Учебник 5.5 , стр.115, фиг.67.
- Здравословни и безопасни условия на труд при работа с УЗП-апарат.
- Контролингът-необходимост за всяка фирма.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №6	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническа характеристика на модела.	20
2.	Съставя методика на заключителни операции.	30
3.	Обяснява устройство и принцип на действие на УЗП-апарат по схема..	30
4.	Познава здравословните и безопасни условия на труд при работа с УЗП апарат.	15
5.	Познава кантролингът-необходимост за всяка фирма.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №8: Технология за изработка на пътна чанта с мека конструкция по задание-(авиокуфар)

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническа характеристика на модела.
- Методика за конфекциониране на изделието.
- Технологична карта (монтиране обков).
- Неизправности при работа с шевни машини.
- Работна заплата.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №8	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническо описание на модела.	15
2.	Съставя методика за сглобяване на изделието.	40
3.	Разработва технологична карта за монтиране на обков.	20
4.	Познава неизправности при работа с шевни машини.	20
5.	Познава начина за формиране на работната заплата.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №9: Технология за изработка на официална дамска чанта от естествена кожа (модел по снимка)

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническа характеристика на модела.
- Методика на кроене.
- Машини и съоръжения в кроялен цех (електрохидравлична щанц машина).

Схема: Учебник 5.6 , стр.32 , фиг.17

- Здравословни и безопасни условия на труд при работа с щанц машина.
- Нормиране на труда.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №9	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническо описание на модела.	15
2.	Съставя методика за разкрояване на материалите.	40
3.	Обяснява по схема общото устройство и принцип на действие на щанц- машина с рамо.	30
4.	Познава здравословните и безопасни условия на труд при работа с кроячна техника.	10
5.	Познава нормирането на труда.	5

ИЗПИТНА ТЕМА №10: Технология за изработка на дребно кожено-галантерийно изделие от отпадъчни материали(модел по задание/ /

План – тезис на учебното съдържание:

- Техническо описание на модела.
- Разходна норма на основните материали.
- Фактори, влияещи върху здравината на шевното скрепване.
- Преси за шагрениране (схема).
Учебник 5.5 , стр.103 , фиг.56
- Организация на производствения процес.

№	Критерии за оценяване на изпитна тема №10	Максимален брой точки 100
1.	Прави техническа характеристика на модела.	15
2.	Построява разходна норма на основните материали (по зададени шаблони).	35
3.	Познава факторите, влияещи върху здравината на шевното скрепване.	25
4.	Познава работните органи и принципа на действие на шагрен-пресата.	20
5.	Познава организацията на производствения процес.	5

3.4. Система за оценяване.

Оценяването на изпитните теми се извършва по критериите , записани след всяка изпитна тема.

Системата за оценяване е точкова. Сумата от точките за всички критерии за една тема е 100. За всеки критерий точките са определени, съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания по съответния критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- при пълно и вярно покриване на всички критерии се поставя максималния брой точки – 100;
- при непълно покриване на съответния критерий се отнемат до 20% максималния брой точки за съответния критерий;
- при направени пропуски и грешки се отнемат над 50% от максималния брой точки за съответния критерий;
- при непокрит критерий не се дават точки.

Точките се сумират за темата и се приравняват към цифрова оценка по следната формула:

$$\text{Оценка} = \frac{\text{6 x получен брой точки от ученика}}{100}$$

Оценката се изчислява с точност до стотни.

4. СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА.

Изпитната програма за държавния изпит по практика на специалността съдържа:

- Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността.
- Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.
- Критерии за оценяване.
- Система за оценяване.

4.1. Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността

Държавният изпит по практика на специалността се провежда в училището.

Учениците се явяват в деня на изпита с определеното от училището работно облекло.

Продължителност на изпита – до три дни по 6 часа, съгласно заповед на директора на училището.

Индивидуалното практическо задание се утвърждава от директора на училището и се изтегля в деня на изпита.

4.2.Насоки за разработване на индивидуалните практически задания

Индивидуалното практическо задание, което получава всеки ученик съдържа:

- Наименование.
- Съдържание на извършваната работа.
- Изисквания на които трябва да отговаря изработеното изделие.
- Изисквания по ЗБУТ.
- Санитарно-хигиенни изисквания и опазване на околната среда.
- Срок за изпълнение.

Съдържанието на индивидуалното практическо задание се описва в бланка и се придружава от протокол за изпълнение и карта за оценяване.

Индивидуалното практическо задание, което получава всеки ученик се състои в следното:

- Цялостно изработване на образец кожено-галантерийно изделие, включващо:
 - А) комплектоване скроени детайли;
 - Б) подготвителни операции;
 - В) монтаж-шевни операции;
 - Г) заключителни операции.
- Изчисляване на разходна норма на основни материали с определяне вместимостта на лицеви детайли върху милиметрова хартия (по зададени работни шаблони).

4.3.Критерии за оценяване

Критерии за оценяване	Максимален брой точки 100
1. Организация на работа и подготовка на работното място.	10
2. Спазване технологичната последователност при изработка на изделието и презентация на извършената работа.	40
3. Определяне на разходната норма на основните материали.	25
4. Време за изпълнение.	10
5. Спазване изискванията за здравословни и безопасни условия на труд, ПО и опазване на околната среда.	15

4.4.Система на оценяване

Оценяването се извършва по точкова система. На всяко практическо задание се поставя оценка, съобразно посочените критерии.

За преминаването от точкова в цифрова система се използва формулата от т. 3.4. на тази изпитна програма.

5. ЛИТЕРАТУРА

1. Василев, Е. и колектив. Справочник на обувния специалист,Техника, 1990 г.
2. Цветков,П. и колектив. Материалознание за обувното и кожено-галантерийното производство ,Техника, 1987г.
3. Червенова,А. и колектив. Технология на кожено-галантерийното производство част I и II.,Техника, 1980 г.
4. Червенова,А. и колектив. Технология на кожено-галантерийното производство Техника, 1988 г.
5. Грънчаров, Хр. и колектив, Машини в кожено-галантерийното производство Техника, 1991 г.
6. Владимиров,В. и колектив. Машини и съоръжения в производството на обувни изделия ,Техника, 1993 г.

6.АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. инж. Славка Койчева - МОН
2. ст.ас. Фани Тодорова - ДИУУ, гр. София

Професионална гимназия на текстилни и кожени изделия – гр. София

3. инж.Наташа Стоевска
4. инж.Татяна Стоянова
5. инж.Райна Михайлова

Професионална гимназия по кожени изделия и текстил – гр. Пловдив

6. инж. Добринка Аврамова
7. инж.Ценка Стоилова
8. инж.Цветана Михайлова